

9.13. Fener Balat Ayvansaray Yenileme Alanı

2000'li yıllarda Tarlabası ile başlayan, tarihsel özelliği olan mekânların ranta dayalı dönüşüm sürecine konu edilmesi süreci Fener - Balat - Ayvansaray'da konu edildi. 2005 yılında çıkarılan, 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkındaki Kanun'a dayandırılarak, 22.04.2006 tarih, 26417 sayılı ve 23.10.2006 gün ve 26318 sayılı *Resmî Gazete*'de yayımlanarak yürürlüğe giren Bakanlar Kurulu kararı ile Fener-Ayvansaray Arası Yenileme Alanı ilan edildi.

Anılan alan, İstanbul'da erken Osmanlı, Bizans, Roma yapılarının dahi bulunduğu özgün niteliklerini, plan şemalarını ve temel mimari özelliklerini hâlâ koruyan 19. yy ve 20. yy başına ait özgün sivil mimari örneklerinin bulunması nedeni ile kültürel ve mimari mirasımız açısından çok önemlidir.

Tüm bu nitelikleri ile anılan bölge 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması Hakkında Kanun kapsamında kentsel sit alanı olarak ilan edilmenin yanı sıra söz konusu adalardaki yapıların önemli bölümü ilgili koruma kurullarınca korunması gerekli kültür varlığı yapılar olarak da tescil edilmiş bulunmaktadır.

Alanın yenileme alanı ilan edilmesinden sonra ayrıca yine Bakanlar Kurulu'nun 2006/10299 sayılı kararı ile Fatih Balat Karabaş Tahta Minare Mahallesi de yenileme alanı içerisine alınmıştır. 18 Nisan 2007'de avan proje ve uygulama işleri ihalesi de Tarlabası'nda olduğu GAP İnşaat tarafından yüklenilmiştir.

İstanbul İli, Fatih İlçesi, Tahta Minare Mahallesi (Balat Mahallesi) 2276, 2306, 2307, 2308, 2299, 2300, 2305, 2332, 2304 adalar, Atik Mustafa Paşa Mahallesi (Ayvansaray Mahallesi), 2871, 2872, 2873, 2874, 2875 adalar, Balat Kabataş Mahallesi (Ayvansaray Mahallesi) 2838, 2849, 2859, 2105, 2106, 2821, 2822, 2823, 2824, 2825, 2828, 2829, 2830, 2831, 2833, 2835, 2835, 2836, 2865, 2837, 2898, 2842, 2840, 2839, 2845, 2844, 2843, 2841, 2848, 2847, 2851, 2852, 2864, 2853, 2862, 2855, 2854, 2856, 2857, 2863, 2861, 2860 adalar, Molla Aşki Mahallesi (Ayvansaray Mahallesi) 2644, 2645 adalar ve Abdi Subaşı Mahallesi (Yavuz Selim Mahallesi) 2303 adayı kapsamaktadır.

279.345.91 m² yüzölçümlü alan 59 ada 909 parselden oluşmakta ve kapsamı açısından şu ana kadarki kentsel dönüşüm projeleri arasında en geniş alana sahiptir. İhale sonucu hazırlanan 20

adet avan proje Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul Yenileme Alanları Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından 05.06.2009 tarihinden başlanmak üzere en son 29.07.2009 tarihli ve 875 sayılı kararla onaylanmıştır.

Daha sonra kurulca onaylanan 20 adet avan proje Fatih Belediye Meclisi'nin 09.12.2009 tarih ve 2009/74 sayılı kararı ile kabul edilmiş, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin 04.01.2010 tarih ve TN: 247 3342 sayılı onaylama işlemi ile de avan projeler yürürlüğe girmiştir. Avan projeler, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması Hakkında Kanun kapsamında kentsel sit alanı olarak ilan edilmiş olan, proje alanında bulunan 269 binanın 209'u ilgili koruma kurullarınca korunması gerekli kültür varlığı yapılar olarak ayrıca tescil edilmiş olan mimari ve kültür mirasımız niteliğinde bulunan tescilli ve korunarak yaşatılması gerekli binaların çoğunun yıkılmasını ve diğerlerinin de sadece cephe restorasyonunu öngörmektedir. 2003 ve 2008 yılları arasında, 121 adet yapının yıkılmadan zgn malzemesi ve plan düzeni ile, içinde yaşayan insanlar yerlerinden edilmeden restore edilmesini sağlayan "Fener-Balat Semtleri Rehabilitasyon Programı" kapsamında olan yapılar da proje kapsamında yer almaktadır.

40. dönemde semt halkı ve UNESCO Heyeti ile toplantılar yapılmış. Konu hakkında teknik ve hukuki bilgi verilmiştir.

12 Mart 2010

TC Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul Yenileme Alanları Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararı, anılan kararın "kabulüne" ilişkin Fatih Belediye Meclisi'nin 09.12.2009 gün ve 2009/74 sayılı kararı ve eki avan projeler ile İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığının 14.01.2010 gün ve TN:2473342 sayılı "onaylama" işleminin yürütmesinin durdurulması ve iptali istemi ve bu yıkım projelerine dayanak teşkil eden 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun'un Anayasanın 5, 35, 46 ve 63'üncü maddelerine aykırılığı iddiasıyla konu yargıya taşınmıştır (Bkz. 9.13.1. Ek 1).

18 Mart 2010

Bölge halkı yapılan toplantılar sonucunda Fener Balat Ayvansaray Mülk Sahiplerinin ve Kiracıların Haklarını Koruma ve Sosyal Yardımlaşma Derneği'ni kurdu. Odamızın da katıldığı bir basın toplantısıyla bölge yaşayanları, yörenin tarihi, sosyal ve kültürel yapısını

hiç dikkate almadan, sanki bir boş alanı planlıyormuş, alanın dekorunu değiştirmişçesine, mekân iyileştirilmesi yapılmadan kararlar üreten, uygulandığı takdirde geri dönüşü olmayan fiziki ve sosyal bir tahribat yaratacak yenileme projelerine karşı olduğunu kamuoyuna ilan etti

18 Mart 2010

İstanbul 3. İdare Mahkemesi yürütmeyi durdurma istemimizi davalı idarenin savunması sonrasında bırakan ve belediyenin savunması için 30 gün süre tanıyan bir ara karar aldı. Bu karar odamıza 5 Mayıs 2010 günü iletildi.

8 Temmuz 2010

Mimari ve kültürel mirasımız açısından ayrıcalıklı bir özellik taşıyan bölgede konu dolaysız olarak son derece sakıncalı bir uygulama ile meslekten olmayan kişilerin oluşturduğu Belediye Meclisince onanarak neredeyse plan kararı haline getirilen mimari avan projeler ile ilgili iken mimarlık mesleğinin koruma ve restorasyon dalında uzman her hangi bilirkişi raporu düzenlenmeden ve keşif yapılmadan dosya üzerinden yapılan inceleme ile yürütmeyi durdurma talebimiz reddedildi. Bu karara itirazımız için tebliğ tarihinden itibaren yedi günlük süre tanındı karar tarafımıza 23 Temmuz 2010'da tebliğ edildi.

30 Temmuz 2010

Yürütmeyi durdurma isteğimizin reddi konusunda itirazlarımız ilgili mahkemeye sunuldu İtirazımız tebliğ tarihi 22.03.2010 kabul edilerek süre aşımından reddedildi.

2 Haziran 2011

Aradan geçen süreye ve bilirkişi talebimize karşı hiçbir gelişme olmaması üzerine ek dilekçe ile davanın esası hakkındaki görüşlerimiz ve bilirkişi talebimiz yinelenildi (Bkz. 9.13.2 Ek2).

10 Haziran 2011

Mahkeme dava açıldıktan tam 18 ay sonra yerinde inceleme ve bilirkişi tayinine karar verdi. Bu kez de odamızdan emsalleri yanında astronomik kalan 25.000.- TL tutarında bir bilirkişi ücretinin avans olarak yatırılması talep edildi. Adil bir yargılamanın gerçekleşmesine engel olacak bu ücret tayinine itirazımız (Bkz. 9.13.3 Ek 3) üzerine son ve kesin olarak 15.000.-

TL'ye indirildi. İstenen avansa vasıta ücretinin dâhil olmadığı da dip not olarak karara düşüldü.

Gerek alınan kararlar gerekse idari hukuk alanındaki ilginç kararları ile kent ve hukuk tarihimize ibret teşkil edecek dava süreci halen devam etmekte olup henüz bilirkişi tayini ve yerinde inceleme yapılamamıştır.

9.13.1. Ek 1: Dava Dilekçesi

İstanbul Nöbetçi İdare Mahkemesi

Sayın Başkanlığına

İstanbul 3. İdare Mahkemesi 2010/427 e.

12.03.2010

Yürütmenin durdurulması ve duruşma istemlidir.

İPTAL İSTEMİNDE BULUNAN DAVACI: TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi

VEKİLİ: Av. Ş. Can Atalay

Kemankeş Caddesi No:31 Karaköy İstanbul

DAVALI İDARE: 1) Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara

2) Fatih Belediye Başkanlığı İstanbul

3) İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı İstanbul

KONU: İstanbul İli, Fatih İlçesi, Tahta Minare Mahallesi (Balat Mahallesi) 2276, 2306, 2307, 2308, 2299, 2300, 2305, 2332, 2304 adalar, Atik Mustafa Paşa Mahallesi (Ayvansaray Mahallesi), 2871, 2872, 2873, 2874, 2875 adalar, Balat Kabataş Mahallesi (Ayvansaray Mahallesi) 2838, 2849, 2859, 2105, 2106, 2821, 2822, 2823, 2824, 2825, 2828, 2829, 2830, 2831, 2833, 2835, 2835, 2836, 2865, 2837, 2898, 2842, 2840, 2839, 2845, 2844, 2843, 2841, 2848, 2847, 2851, 2852, 2864, 2853, 2862, 2855, 2854, 2856, 2857, 2863, 2861, 2860 adalar, Molla Aşki Mahallesi (Ayvansaray Mahallesi) 2644, 2645 adalar ve Abdi Subaşı Mahallesi

(Yavuz Selim Mahallesi) 2303 adayı kapsayan “Fener-Ayvansaray Arası Yenileme Avan ve Yenileme Uygulama Projelerinin Hazırlanması ve Uygulanması İŖi”ne ait Avan Projeler’in onaylanmasına iliŖkin TC Kùltür ve Turizm Bakanlığı İstanbul Yenileme Alanları Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararı; anılan kararın “kabulüne” iliŖkin Fatih Belediye Meclisi’nin 09.12.2009 gün ve 2009/74 sayılı kararının ve eki avan projeler ile İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığının 14.01.2010 gün ve TN:2473342 sayılı “Onaylama” iŖleminin YÜRÜTMESİNİN DURDURULMASI ve İPTALİ İSTEMİ ile; anılan idari iŖlemin dayanağı olan 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kùltürel TaŖınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve YaŖatılarak Kullanılması Hakkında Kanun’un Anayasanın 5, 35, 46 ve 63’üncü MADDELERİNE AYKIRILIğI İTİRAZIDIR.

ÖĞRENME TARİHİ: 05.02.2010

AÇIKLAMALAR

Yargılama konusu kurul kararı ve eki avan projelere konu olan İstanbul İli, Fatih İlçesi, Tahta Minare Mahallesi (Balat Mahallesi) 2276, 2306, 2307, 2308, 2299, 2300, 2305, 2332, 2304 adalar, Atik Mustafa PaŖa Mahallesi (Ayvansaray Mahallesi), 2871, 2872, 2873, 2874, 2875 adalar, Balat KabataŖ Mahallesi (Ayvansaray Mahallesi) 2838, 2849, 2859, 2105, 2106, 2821, 2822, 2823, 2824, 2825, 2828, 2829, 2830, 2831, 2833, 2835, 2835, 2836, 2865, 2837, 2898, 2842, 2840, 2839, 2845, 2844, 2843, 2841, 2848, 2847, 2851, 2852, 2864, 2853, 2862, 2855, 2854, 2856, 2857, 2863, 2861, 2860 adalar, Molla AŖki Mahallesi (Ayvansaray Mahallesi) 2644, 2645 adalar ve Abdi SubaŖı Mahallesi (Yavuz Selim Mahallesi) 2303 adayı kapsayan “Fener-Ayvansaray Arası Yenileme Avan ve Yenileme Uygulama Projelerinin Hazırlanması ve Uygulanması İŖi”nin konusu olan alan “Tarihi Yarımada” sınırları içinde yer almaktadır.

Anılan alan, İstanbul’da erken Osmanlı, Bizans, Roma yapılarının dahi bulunduğu özgün niteliklerini, plan Ŗemalarını ve temel mimari özelliklerini hala koruyan 19’uncu yüzyıl ve 20’nci yüzyıl başına ait özgün sivil mimari örneklerinin bulunması nedeni ile kùltürel ve mimari mirasımız açısından çok önemlidir.

Tüm bu nitelikleri ile anılan bölge 2863 sayılı Kùltür ve Tabiat Varlıklarının Korunması Hakkında Kanun kapsamında kentsel sit alanı olarak ilan edilmenin yanı sıra söz konusu adalardaki yapıların önemli bölümü ilgili koruma kurullarınca korunması gerekli kùltür varlığı yapılar olarak da tescil edilmiŖ bulunmaktadır. GeçiŖ dönemi koruma esasları ve

kullanım şartlarına göre uygulama yapılan alanda kalan bölgeye ilişkin *koruma amaçlı imar planı* da gözetilmemektedir.

Tarihi Yarımada sınırları içerisinde kalan ve Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurullarınca kültür varlığı olarak tescil edilmiş binaların da aralarında bulunduğu yapıları ve binlerce yurttaşı kapsayan alan, 22.04.2006 tarih, 26417 sayılı ve 23.10.2006 gün ve 26318 sayılı *Resmî Gazete*'de yayınlanarak yürürlüğe giren Bakanlar Kurulu kararları ile yenileme alanı ilan edilmiştir.

I. Davalı idarenin işlemi neden, konu ve maksat yönünden hukuka, koruma, mimarlık ilkelerine ve anayasanın eşitlik ilkesine aykırıdır. Yargılama konusu idari işlemin uygulanmasında üstün kamu yararı bulunmamaktadır.

Yargılama konusu olan kurul kararı eki olan ve yazılı talebimize rağmen incelenmek üzere bugüne dek tarafımıza iletilmeyen, kimi bölümleri bilinen ancak resmi olarak kamuoyu nezdinde alenileştirilmeyen avan projeler, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması Hakkında Kanun kapsamında *kentsel sit* alanı olarak ilan edilmiş olan; proje alanında bulunan 269 binanın 209'u ilgili koruma kurullarınca *korunması gerekli kültür varlığı yapılar olarak ayrıca tescil edilmiş olan mimari ve kültür mirasımız niteliğinde bulunan tescilli ve korunarak yaşatılması gerekli binaların tümünün yıkılmasını öngörmektedir.*

Bilindiği gibi, 5226 sayılı Yasa ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, ilgili yönetmelikler ve kentsel sitlerin korunma ve kullanma koşulları ile ilgili ilke kararlarına göre; bir bölgenin kentsel sit ilanından sonra iki yıl içinde koruma amaçlı imar planlarının yapılmasının esas olduğu bu iki yıl içinde zorunlu nedenler ile koruma amaçlı imar planlarının yapımının bir yıl daha uzatılabileceğine, bu sürelerin sonunda koruma amaçlı imar planı yapılmadığı takdirde geçiş dönemi koruma ve kullanma koşullarına göre uygulamanın durdurulması ve *koruma amaçlı imar planlarının varsa etkileşim sahaları da göz önünde bulundurulur ve sit alanının bütünü kapsayacak şekilde, içinde bulunduğu yerleşme ile ilişkilerinin kurularak hazırlanmasının esas olduğu bilimsel ve hukuki bir zorunluluktur.*

Ancak yargılama konusu karar eki projeler koruma amaçlı imar planları ve yapılaşma koşuluna bağlı olmadan ilave katlar, bodrum katlar düzenleyerek parsel ve ada morfolojisi düzeninin dışında ve farklı farklı mimari anlayışlarla ada bazında konut, ticaret ve alışveriş

merkezi gibi kullanışlar önermekte; bölgenin büyük oranda yıkılarak sosyal ve fiziki olarak ortadan kaldırılması öngörülmekte ve şu an bölgede yaşamakta olan yurttaşlar göçe zorlanmaktadır.

Yargılama konusu kurul kararı ile halen ayakta duran yapıların altlarına otopark ve bodrum katlarının inşa edilmesi, hukuka aykırı olarak tarihi eserlerin bulunduğu parsellerin tevhid ve ada düzeyinde bile zemin altında birleştirme öngörülmektedir.

Mevcut zemin altında yapılaşma öngörülmesinin tarihi kalıtların geri dönülemez bizimde zarar görmesi, tanım yerinde ise üzerinden buldozerle geçilmesi sonucunu doğuracaktır.

Öte yandan, projenin hazırlanması sırasında çalışanlar binaların içlerine (ev sahipleri izin vermediği için) girememiş ve bunun sonucunda da yapıların içinde var olan kalem işi, ahşap tavan, demir işlemler ve ahşap merdivenler gibi halen varlığını sürdüren, tarihsel değeri olan yapı elemanları kayıt altına alınmamıştır.

Başka bir söyleyişle, yargılama konusu avan proje ile tarihsel değeri olan yapı elemanları göz ardı edilerek mimari ve kültürel mirasımız açısından eşsiz değerleri olan yapılar yıkılmakta, ada bazında tevhitler gerçekleştirilmekte, zemin altı kullanım, konut altı otopark, ilave kat gibi tarihi ve mimariyi dokuyu yok eden uygulamalarla “tüm boşluklar doldurulmakta” ve mono-blok yapılar ortaya çıkarılmaktadır.

Ayrıca bu ayrıcalıklı ve usulsüz uygulamalar kentsel sit alanlarının bütününde eşitsiz ve farklı uygulamalara neden olmakta bu anlamı ile de koruma, kullanma bilinç ve davranışlarını olumsuz etkilemekte; korumaya ilişkin uluslararası metinlere aykırı örnekler olarak evrensel raporlara konu edilmektedir.

2003 ve 2008 yılları arasında, 121 adet yapının yıkılmadan üzgün malzemesi ve plan düzeni ile, içinde yaşayan insanlar (ev sahibi ve kiracı) yerlerinden edilmeden restore edilmesini sağlayan “Fener-Balat Semtleri Rehabilitasyon Programı” kapsamında olan yapıların dahi proje kapsamında yer alması da açıkça hukuka aykırıdır.

İstanbul’un en eski çarşılarından biri olan Tarihi Balat Çarşısı’nı –tanım yerinde ise- hiçe sayarak 2859 Ada ile ilgili cam cepheli, metal konstrüksiyonlu yapıların öngörülmesinin ise sivil mimari mirasımızı ve kültürel değerlerimizi korumak isteyenler açısından anlaşılabilir bir yanı bulunmamaktadır.

Sahil bandının kültür, sanat ve rekreasyon fonksiyonu ile gizlenerek yapılaşmaya açılmasında da üstün kamu yararı bulunmadığı açıktır.

Yukarıda açıklanmaya çalışıldığı gibi yargılama konusu karar evrensel koruma ve yenileme ilkelerine aykırıdır. *Bu kararların uygulamasında üstün kamu yararı bulunmamaktadır.*

Bir sit alanının bütünü için koruma planı yapılmadan ya da yapılmış koruma planına uyulmadan herhangi bir kısmı için projeler üretmek, bu projeleri onaylamak ve uygulamaya sokmak ciddi ve geri dönülmez mimari ve kültürel mirasın yitirilmesi sonucunu yaratacak, uluslararası normları hiçe sayan hukuka aykırı bir uygulamadır.

Bölgede yaşayan insanları, yörenin tarihi, sosyal ve kültürel yapısını hiç dikkate almadan, sanki bir boş alanı planlıyormuşçasına kararlar üreten söz konusu avan proje uygulandığı takdirde geri dönüşü olmayan fiziki ve sosyal bir tahribat yaratılacaktır. Fener, Balat ve Ayvansaray'ın –tanım yerinde ise– sadece ismi kalacaktır.

Yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı gibi yargılama konusu idari işlem daha önce usulüne uygun olarak alınmış koruma kurulu kararlarına aykırıdır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul Yenileme Alanları Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Kurulu, 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunu gereğince kurulmuş olmakla birlikte 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kanunu gereğince çalışma esasları belirlenmiştir. Ancak adı geçen Kurul ilgili kanun gereğince Koruma Yüksek Kurul Kararlarına uygun karar alması gerekirken, öte yandan, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu gereğince koruma kararı alınmış mekânlar ve binalar için eşdeğerde bir kurul tarafından alınan karar ile eski kararın etkisizleştirilmesi yoluna gidilmektedir.

II. Yargılama konusu idari işlem genel düzenleyici işlemlere, şehircilik ilke ve kurallarına, hukuka aykırıdır.

Bilindiği gibi avan projeler sağlam, güvenli, kullanışlı, çevresi ile uyumlu yapıların gerçekleştirilmesi amacıyla, *uygulama projelerinin hazırlanmasına geçilmeden önce* hazırlık çalışmaları sırasında belirlenmiş ihtiyaç programının, işlev şemasının, arsa, alt yapı, iklim, kadastro, imar durumu doğal yapı, çevre düzeni, işveren/iş sahibi istekleri ve benzeri verilerin

ve mimarın aldığı kararların kesinleştirildiği projelendirme aşamasıdır. Avan projelerin nasıl yapılacağı ilgili şartnamelerde açıkla tarif edilmiştir. Avan proje çalışmaları, aynı zamanda mimar ile işveren/iş sahibi arasında tasarıma yönelik mutabakatların sağlandığı, onaylanması durumunda mimarın fikri hakları ile ilgili de hak kazandığı iş aşamasıdır.

3386 ve 5226 sayılı Kanunlar ile değişik 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca belirlenen sit alanlarında, alanın etkileşim-geçiş sahasını da göz önünde bulundurarak, kültür ve tabiat varlıklarının sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda korunması amacıyla arkeolojik, tarihi, doğal, mimari, demografik, kültürel, sosyoekonomik, mülkiyet ve yapılaşma verilerini içeren alan araştırmasına dayalı olarak; güncel haritalar üzerine, koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren iş yerlerinin sosyal ve ekonomik yapılarını iyileştiren; istihdam ve katma değer yaratan stratejileri, koruma esasları ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamalarını, sağlıklaştırma, yenileme alan ve projelerini, uygulama etap ve programlarını, açık alan sistemini, yaya dolaşımı ve taşıt ulaşımını, alt yapı tesislerinin tasarım esasları, yoğunluklar ve parsel tasarımlarını, yerel sahiplilik, uygulamanın finansmanı ilkeleri uyarınca katılımcı alan yönetimi modellerini de içerecek şekilde hazırlanan; hedefler, araçlar, stratejiler ile planlama kararları, tutumları, plan notları ve açıklama raporu ile bir bütün olan nâzım ve uygulama imar planlarının gerektirdiği ölçekteki planlar olan koruma imar plan kararlarına uygun olarak hazırlanmış olması gerekmektedir.

Ele aldığı alanda önerilecek her türlü projenin (5366 sayılı kanunu 3. maddesine göre de) hazırlanacak olması esasına uygun olması amacıyla arkeolojik, tarihi, doğal, mimari, demografik, kültürel, sosyoekonomik, mülkiyet ve yapılaşma verilerini içeren alan araştırmasına dayalı olarak alınmış olması gereken plan kararlarına uygun olarak hazırlanması ve uygulama projelerine esas teşkil edecek her türlü çevresel, yapısal, fiziksel sosyal kararı içermesi ve gerek mesleki gerekse idari olarak ilgili şartnamelerde tanımlanan, öngörülen her türlü mesleki ve teknik koşulu yerine getirmesi gerekmektedir.

Bu nedenle 5366 sayılı yasaya göre çıkartılmış bulunan 14.12.2005 tarihli ve 26023 sayılı *Resmî Gazete*'de yayımlanan Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği mimarlık mesleği ile ilgili bilimsel ilkelere, mevzuata aykırı olmanın ötesinde bir üst genel düzenleyici işleme de aykırıdır.

Anılan kurul kararları gereği üretilen proje ve uygulamalar ile geri dönüşü mümkün olmayacak hatalara neden olacaktır.

Yargılama konusu idari işlemler, yapılacak kamulaştırma ve uygulama işlemlerine dayanak teşkil edecektir.

Böylesi bir uygulama, uluslararası sözleşmeler uyarınca korunması gerekli Fener, Balat Ayvansaray bölgesini ve tarihi yarımada kentsel çevresini tahrip edecektir. Sit alanlarımız bu usulsüz, hukuka ve şehircilik ilkelerine aykırı uygulama ile sözcüğün tam anlamı ile yok olacaktır.

Bu aşamada henüz tamamlanmamış durumda olan, sivil mimari mirasımız açısından sakıncalar taşıyan bu projelere göre gerçekleştirilecek mülkiyet devri işlemleri de ileride telafisi güç zararların oluşmasına neden olacaktır.

İlgili idari işlem ile Fatih Belediye Meclisi ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından yetkileri dahilinde olmayan bir düzenleme yapılmıştır. İşlem yetki yönünden de hukuka aykırıdır.

Yargılama konusu idari işlem ile Fatih Belediye Meclisi ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın bir mimari projeyi inceleyip onaylaması işlemi açıkça hukuka aykırıdır.

Nasıl adlandırılırsa adlandırılısın mimari projelerin onaylama ve uygulama prosedürleri gerek imar mevzuatında gerekse taraf olunan uluslararası belgelerde açıkça tanımlanmıştır. Belediye Meclisinin ya da Başkanlığının projeler konusunda almış olduğu karar mimarlık mesleğinin uygulanmasına ilişkin etik kriterlerine, taraf olunan ulusal üstü belgelere ve imar mevzuatına açıkça aykırıdır. İdari işlemin bu nedenle de iptali gerekmektedir.

Yargılama konusu idari işlem kültür bakanlığı kültür ve tabiat varlıklarını koruma yüksek kurulunun ilke kararlarına aykırıdır.

Kültür Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun Taşınmaz Kültür Varlıklarının Gruplandırılması, Bakım ve Onarımları'na ilişkin 05.11.1999 gün ve 660 sayılı ilke kararı:

“Taşınmaz kültür varlıklarının korunmasında en önemli sorun, yapılacak müdahalenin niteliğidir. Her yapının kendine özgü sorunları olduğu için tüm yapıları kapsayacak ve

müdahale biçimini belirleyecek genel sınıflandırmaların uygulamada yanlış sonuçlar verdiği saptanmıştır. Bu nedenle kurul kararlarına temel olacak ilkeler ve müdahale biçimlerine daha uygun olduğu kabul edilen aşağıdaki tanımlar yapılmıştır.

Yapı Grupları

Yapılar, kendi başlarına bir tarihi ve estetik değer taşımaları ya da kentlerin tarihi kimliğini oluşturan kentsel siteler, sokaklar ve silüetlerin öğeleri olarak iki gruba ayrılmıştır:

1. Grup Yapılar

Toplumun maddi tarihini oluşturan kültür verileri içinde tarihsel, simgesel, anı ve estetik nitelikleriyle korunması zorunlu yapılardır.

2. Grup Yapılar

Kent ve çevre kimliğine katkıda bulunan kültür varlığı niteliğindeki yöresel yaşam biçimini yansıtan yapılardır.

I- MÜDAHALE BİÇİMLERİ

Korunacak yapılara müdahaleler, her yapının kendine özgü koşullarına göre ...” belirleneceğini öngörmüştür.

Yargılama konusu idari işlem anılan ilke kararına da açıkça aykırıdır.

III. Yargılama konusu idari işlemler hak sahiplerine bilgi verilmeksizin; bilgiler gizlenmesi ve kamunun olanakları ile özel bir şirkete “haksız rekabet” niteliğinde menfaat sağlanması niteliğindedir.

Yargılama konusu idari işlemler, mevzuatın açık hükmüne karşın hak sahiplerinin ya hiç ya da eksik (ve doğal olarak) yanlış bilgilendirildikleri bir süreç sonunda tesis edilmişlerdir.

Davalı Fatih Belediyesi tarafından düzenlenen toplantılarda hiçbir biçimde hak sahiplerine projenin içeriği, yapılacak uygulamaların sonuçları hak sahiplerine açık, anlaşılabilir ve sonuçları denetlenebilir bir biçimde anlatılmamıştır.

İdarenin bu konuda ısrarlı uygulamaları ile ilgili olarak ayrıntılı açıklamalarımızı ve belgelerimizi (yargılama konusu idari işlemin uygulanması sırasında ortaya çıkacak olması nedeni ile) dava süresi boyunca sunma hakkımızı saklı tutuyoruz.

Öte yandan, idare usulüne uygun bir kamulaştırma ya da acele kamulaştırma uygulaması yapılmadığı için, bu yönde bir söylenti kamu eli ile yaygınlaştırıldığı için bölgede büyük bir hızla mülkiyet değişimi devam etmekte, bölge yaşayanları kamu otoritesi eli ile yaratılan, onların rızası ve haberi olmadan yapılan ihale ile yaklaşık yüzde ellisi ihaleyi alan şirkete devredilen rant baskısı nedeniyle yıllardır yaşadıkları yaşam alanlarını yaratılan kamulaştırma korkusu ve spekülatif olarak yaratılan bedelleri ödeyememe korkusu ile terk etmektedirler.

İdari işlem bu yönden de açıkça hukuka aykırıdır.

IV. Yargılama konusu idari işlem ilgili uluslararası sözleşmelere de aykırıdır.

Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından hazırlanan ve 14.12.1983 gün ve 17959 sayılı *Resmî Gazete*'de yayınlanarak yürürlüğe giren “Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme” ve “Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi” ve ilgili diğer sözleşmeler; özellikle mimari mirasın, dünya ve Avrupa kültür mirasının zenginliği, çoğulculuğun eşsiz bir ifadesi, geçmişimizin değer biçilmez bir tanığı olduğunu ve bütün Avrupalıların bir ortak mirasını oluşturduğunu kabul ederek koruma konusunda her türlü tedbirin alınmasını taraf devletlerin ödevi olarak tanımlamıştır. Bu konuda oluşacak her türlü tehdide karşı bütün tedbirlerin alınmasını öngörmüştür. Ancak, Türkiye'nin kentleşme sürecinin son elli yılı, gerçekleştirilen hukuka aykırı ve yanlış uygulamalar, kaçak yapılaşmaya karşı etkin bir tutum alınmaması ve yeterli özen gösterilmemesi, bütçe ayrılmaması nedeniyle tarihi kent dokuları bozulma ve köhneme tehdidi ile karşı karşıya kalmıştır. Ancak son yıllarda kent merkezlerinde rant değerlerinin yükselmesine bağlı olarak tarihi *kent dokularının sıradan bir yatırım alanı olarak kabul edilmesi* dava konusu olan Fener, Balat Ayvansaray bölgesi, Tarlabası bölgesi, tarihi yarımada ve benzeri uygulamaların kamu yararına olup olmadığı konusunda çok ciddi çekinceler yaratmaktadır.

Bu nedenle dava konusu idari işleme esas teşkil eden 5366 sayılı yasa ve bu yasaya dayanarak çıkartılan yönetmelik açıkça *Anayasa*'ya ve *uluslararası sözleşmelere aykırılık* taşımaktadır.

Evrensel ilkelere, yerleşik yargı kararlarına ve hukuka uygun olarak idari işlemler tesis edilmelidir.

Aksi durumda, *kentsel sağlıklılaştırma, kentsel yenileme, kentsel yeniden canlandırma* gibi kavramlar ve idari işlemler doğru yerde ve doğru zamanda kullanılmadığı takdirde; tarihi, doğal ve kültürel mirasımızın önceki elli yılın tahribatından daha büyük ve geri dönülemez kayıplar yaşayacağı açıktır.

Öte yandan, yargılama konusu idari işlemler 22.07.1989 gün ve 20229 sayılı *Resmî Gazete*'de yayımlanarak yürürlüğe giren Avrupa Mimari Sözleşmesinin Onaylanması Hakkında Kanun hükümlerine de açıkça aykırıdır.

Bilindiği gibi Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi'nin 1'inci maddesinde

“Anıtlar: Tarihsel, arkeolojik, sanatsal, bilimsel, sosyal ve teknik bakımlardan önemleri nedeniyle dikkate değer binalar ile diğer yapılan ve bunların müstemilatı ile tamamlayıcı kısımları” tanımı yer almaktadır.

Sözleşme'nin 5'inci maddesinde ise

“Her bir Taraf,

Maddi koşulların tehlikeye düşürdüğü ve başka bir yere taşınmanın zorunlu olduğu durumlar dışında, korunmaya alınan bir anıtın tümünün ya da bir bölümünün taşınmasını yasaklamayı taahhüt eder. Bu gibi durumlarda, yetkili makamın, anıtın sökülmesi, nakli ve uygun bir yerde yeniden eski şekline getirilmesi için gerekli önlemleri ...” alacağı öngörülmektedir.

Yargılama konusu avan projede öngörülen uygulamaların yukarıda anılan hükümlere aykırı olduğu açıktır.

Öte yandan, davalı idarelerin sunacağı yargılama konusu idari işlemlerin eki olan işlem dosyalarını inceledikten sonra ayrıntılı açıklamalarda bulunma hakkımızı saklı tutarak yargılama konusu idari işlemlerin İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin 8'inci maddesine, Sözleşme eki 1 Numaralı Protokol hükümlerine, Avrupa Sosyal Şartı'nın 16'ncı maddesi hükümlerine ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 11'inci maddesine açıkça aykırı olduğunu da belirtmek isteriz.

V. Yargılama konusu idari işlemin dayanağı olan 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıklarının Yenilenecek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun Anayasaya aykırıdır.

Davalı idari işlemin yasal dayanağı olan 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenecek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun Anayasaya aykırı hükümler içermektedir. Şöyle ki;

5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenecek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunun ikinci maddesinin dördüncü paragrafının son cümlesi “Buna göre kamulaştırma ve uygulama yapılır” cümlesindeki kamulaştırmanın yapılabileceğini ve bu durumda kamulaştırma kararının bir proje ile alınmış olduğunu ortaya koymaktadır. Yargılama konusu idari işleme dayanılarak hazırlanacak projelere göre “uygulama” ve kamulaştırma yapılması açıkça Anayasanın 35’inci ve 46’ıncı maddelerine aykırıdır.

Yargılama konusu idari işlemin uygulanması ile alt/orta gelir grubundan insanlar Fener, Balat, Ayvansaray bölgesinin dışına taşınmaya zorlanacaktır. Yukarıda ayrıntılı olarak açıkladığımız gibi, kentte yaşayan insanların hakları da korunarak kentin korunması gerekmektedir. Diğer bir söyleyişle, Tarlabası bölgesinde yaşamakta insanların bir idari işlem sonucunda –tümü ile– göç etmeye zorlanmasına dayanak olan 5366 sayılı yasanın anılan hükmü Anayasa’nın 5’inci maddesine açıkça aykırıdır.

5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenecek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun sit alanlarında uygulanacak olmasına karşın, “Koruma Planları”na hiç değinmeyerek yalnızca “Yenileme projeleri”nden söz etmektedir. 5366 sayılı yasanın 7’inci maddesinde yer alan “... diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz” hükmü yargılama konusu idari işlemin dayanağıdır ve açıkça Anayasa’nın 63’üncü maddesine aykırıdır.

Bir sit alanının bütünü için koruma planı olmadan, ya da varsa bu plan hiç göz önüne alınmadan herhangi bir kesim için hazırlanacak kentsel yenileme projesinin sit alanlarında geri dönülmez tahribatlara neden olacağı açıktır. Bu yaklaşımın, “koruma “ kavramı ve anlayışı ile hiçbir ilişkisi yoktur. Bugün, sadece Fener, Balat ve Ayvansaray’da değil, başta tarihi yarımadanın başka bölgeleri ve Tarlabası olmak üzere İstanbul’un çeşitli bölgelerinde

sit alanları içindeki birçok alan 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun'a dayanarak "yenileme alanı" ilan edilmekte ve bu alanlara ilişkin sadece yıkımı ve kültür varlıklarının tarihi kent dokularının ortadan kaldırılmasını öngören yenileme projeleri hazırlanmakta ve devletin tarih kültür ve tabiat varlıklarını ve değerlerinin korunması sağlama ve bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirler alması konusundaki anayasal görevi göz ardı edilmektedir.

Konusu sit alanları olmasına karşın, 5366 sayılı yasada koruma ile ilgili hiçbir hüküm yoktur. Önerilen yenileme projeleri doğa, tarih ve kültürü korumayı değil, bunları rant getirici araçlara dönüştürmeyi hedeflemektedir.

Hukukumuzda, doğal ve kültürel varlıkların korunması ile ilgili yasa 2863 sayılı yasadır. Sit alanlarında yapılacak her türlü uygulama temelinde bu yasaya uymak zorundadır. Ancak, 5366 sayılı yasa koruma ile ilgili hiçbir hüküm taşımamanın yanı sıra, 7. maddesinde yer alan: "*...diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz*" ibaresi ile de 2863 sayılı yasanın "koruma"dan yana düzenlemelerini aşmayı amaçlamıştır.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası'nın yok sayıldığı böylesi bir uygulama sonucunda, 5366 sayılı yasa ile "yenileme alanları"nda koruma sağlamak mümkün değildir. Bu nedenle, 5366 sayılı yasanın 7. maddesi *korumayı olanaksız kılan bu özelliğiyle Anayasa'nın 63. maddesine açıkça aykırıdır.*

SONUÇ VE İSTEM

1) 5366 Sayılı Yasa'nın yukarıda ayrıntılı olarak açıkladığımız hükümlerinin İPTALİ için Anayasa Mahkemesi'ne ANAYASAYA AYKIRILIK itirazında bulunulmasına,

2) Yargılama konusu idari işlem ve eki avan projenin hukuka aykırı olması ve idari işlemin uygulanması durumunda telafisi güç zararların doğacağı açık olduğundan, işlemlerin başlamış olduğu da gözetilerek ve telafisi olanaksız zararlar meydana gelmeden YÜRÜTMENİN DURDURULMASINA,

3) İstanbul İli, Fatih İlçesi, Tahta Minare Mahallesi (Balat Mahallesi) 2276, 2306, 2307, 2308, 2299, 2300, 2305, 2332, 2304 adalar, Atik Mustafa Paşa Mahallesi (Ayvansaray Mahallesi), 2871, 2872, 2873, 2874, 2875 adalar, Balat Kabataş Mahallesi (Ayvansaray Mahallesi) 2838, 2849, 2859, 2105, 2106, 2821, 2822, 2823, 2824, 2825, 2828, 2829, 2830, 2831, 2833, 2835,

2835, 2836, 2865, 2837, 2898, 2842, 2840, 2839, 2845, 2844, 2843, 2841, 2848, 2847, 2851, 2852, 2864, 2853, 2862, 2855, 2854, 2856, 2857, 2863, 2861, 2860 adalar, Molla Aşki Mahallesi (Ayvansaray Mahallesi) 2644, 2645 adalar ve Abdi Subaşı Mahallesi (Yavuz Selim Mahallesi) 2303 adayı kapsayan “Fener-Ayvansaray Arası Yenileme Avan ve Yenileme Uygulama Projelerinin Hazırlanması ve Uygulanması İşi”ne ait Avan Projeler’in onaylanmasına ilişkin TC Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul Yenileme Alanları Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararı; anılan kararın “kabulüne” ilişkin Fatih Belediye Meclisi’nin 09.12.2009 gün ve 2009/74 sayılı kararının ve eki avan projeler ile İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığının 14.01.2010 gün ve TN:2473342 sayılı “Onaylama” işleminin ve eki avan projelerin İPTALİNE,

4) Sayın Mahkemenizce yürütmenin durdurulması kararı verilmesi durumunda gerektiğinde bilirkişi incelemesi yapılması ve tamamlayıcı açıklamalarımızla kanıtlarımızı sunmamız için süre verilmesine,

Yargılama giderleri ve avukatlık ücretinin karşı yan üzerinde bırakılmasına karar verilmesini talep ederiz. Saygılarımızla.

Davacı

TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi

Vekili Av. Ş. Can Atalay

Ek 1) Fatih Belediye Başkanlığı’nın 02.11.2009 gün ve 7134 sayılı yazısı

2) İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Etüt ve Projeler Daire Başkanlığı – Tarihi Çevre Koruma Müdürlüğü’nün 29.01.2010 günlü yazısı

3) Vekâletname

9.13.2. Ek 2: Keşif ve Bilirkişi İstemi

İstanbul 3. İdare Mahkemesi

Sayın Başkanlığına

02.06.2011

DOSYA NO: 2010/427 E.

Yürütmenin durdurulması istemlidir.

İPTAL İSTEMİNDE BULUNAN DAVACI TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir
Şubesi

VEKİLİ: Av. Ş. Can Atalay

DAVALI İDARE: 1) Kültür ve Turizm Bakanlığı

2) Fatih Belediye Başkanlığı

3) İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı

KONU: Öncelikle ve ivedilikle yargılama konusu uyuşmazlığın çözümünde Sayın Mahkemeye yardımcı olacak teknik bilgileri sağlayacak keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmasına karar verilmesi ve davanın esasına ilişkin diyeceklerimizin sunulmasıdır.

AÇIKLAMALAR

Yargılama konusu idari işlemin niteliği gereği şehircilik; mimarlık ve koruma konularında teknik bir inceleme olmaksızın hüküm verilmemesi gerekmektedir.

Yargılama konusu idari işlemin niteliği itibari ile şehircilik, mimarlık ve koruma konularında teknik bir incelemeyi de gerektirmektedir.

Yargılama konusu uyuşmazlığın niteliği gereği teknik bilgileri içerir bilirkişi raporunun alınması gerektiği kanımızca açıktır.

Sayın Mahkemenin, hukuki değerlendirmesine esas oluşturacak bir keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda alınacak bir bilirkişi raporu alınmaksızın verilecek esas hakkında bir karar “eksik inceleme” ile verilmiş olacaktır.

Anılan gerekçeler ve yargılamanın çeşitli aşamalarında sunmuş olduğumuz dilekçeler uyarınca da yargılama konusu uyuşmazlığın çözümünde Sayın Mahkemeye yardımcı olacak teknik bilgileri sağlayacak keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmasına karar verilmesi gerekmektedir.

Yargılama konusu idari işlem davalı idarelerin beyanlarının aksine koruma amaçlı planlar ya da geçiş dönemi yapılaşma koşulları olmaksızın tesis edilmiştir. Yargılama konusu idari işlem dünya mirası niteliğinde bir alanda daha önce verilen kurul kararlarına dahi aykırı olarak özel bir şirket yararına parçacıl düzenleme yapılması niteliğindedir, hukuka aykırıdır.

Bilindiği gibi 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun'un 1'inci maddesine göre anılan yasa uyarınca uygulama yapılacak yerler "*kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurullarınca sit alanı olarak tescil ve ilan edilen bölgeler ile bu bölgelere ait koruma alanları...*" olarak tanımlanmıştır.

Yargılama konusu alan, davalı Fatih Belediyesi vekili Av. Nuran Özdiller'in yanıt dilekçesinde de kabul ettiği üzere, 2863 Sayılı Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak işlem tesis edilmesi gereken bir alandır.

Yukarıda andığımız gibi 5366 Sayılı Kanununun 1'inci maddesi uyarınca ve Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun Uygulama Yönetmeliğinin 4'üncü maddesinin f bendine göre "*yenileme alanı*", sit ve koruma alanı olarak tescil ve ilan edilen bölgeler ile bu bölgelere ait koruma alanlarının içinde, sınırları yetkili idarenin teklifi üzerine Bakanlar Kurulu'nca kabul edilerek belirlenen alanları ifade etmektedir.

Diğer bir söyleyişle, anılan kanunun ve ilgili mevzuatın konusu olabilecek alanlar ya "*sit alanı*" ya da "*bu bölgelere ait koruma alanı*" niteliğinde olmalıdır.

2863 sayılı kanun uyarınca bir alanın sit alanı ilan edilmesinden sonra her ölçekteki plan uygulamasının duracağı ve "Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı" hazırlanması gerektiği açıkça belirtilmiştir.

Yargılama konusu alan sadece İstanbul değil Dünya açısından da çok önemli bir yerde, dünya mirası niteliğinde olan tarihi yarımadada bulunmaktadır.

Yargılama konusu alan ile ilgili olarak 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Fatih Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı bulunmamaktadır. Davalı Fatih Belediyesi vekili de davaya yanıt dilekçesinde bu hususu beyan etmektedir.

Davalı Fatih Belediyesi vekili “geçiş dönemi yapılaşma koşulları” ismini verdiği idari işlemin ise yürürlükte olduğunu iddia etmekte ve yargılama konusu işlemin dayanağı olarak bu geçiş dönemi yapılaşma koşullarını belirtmektedir, ancak bu tümü ile gerçeğe aykırıdır.

“Geçiş Dönemi Yapılaşma Koşulları” olarak anılan idari işlem İstanbul 7. İdare Mahkemesi’nin 28.09.2009 gün, 2008/1640 esas ve 2009/1529 karar sayılı kararı ile iptal edilmiştir (Ek 1). Anılan karar ve anılan kararın onanmasına ilişkin karar dilekçemiz ekindedir (Ek 2).

Anılan kararların incelenmesi ile de “*yargılama konusu alanda ileride hazırlanacak koruma amaçlı nâzım imar planlarını tamamen etkileyecek şekilde geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları belirlenmesi ...*” yönteminin hukuka aykırı olarak kabul edildiği açıkça görülecektir.

Yargılama konusu alan çok önemli tarihsel bir alandır ve bu alanda koruma amaçlı bir plan bulunmamakta, davalı idare vekilinin beyanı aksine “geçiş dönemi yapılaşma koşulları” da kesinleşmiş mahkeme kararı ile de iptal edilmiş bulunmaktadır.

En yalın ifadesi ile koruma amaçlı imar planı bulunmayan ve dünya mirası niteliğindeki bir bölge de 5366 sayılı kanun uyarınca avan proje hazırlanması ve tüm imar uygulamalarının yargılama konusu avan projeye dayalı olarak yapılacağı öngörülmesi açıkça hukuka aykırıdır.

Diğer bir söyleyişle etkileşim alanları, yoğunluk ve gerekçesi belli olmayan ifraz ve tevhitler yapılması gibi kentsel donatı ile ilgili kararlar hiç söz konusu edilmeksizin, kentsel silüetin nasıl etkileneceğinin belirlenmesi dava konusu alan gibi alanlarda zorunludur.

Konu ile ilgili olarak Ankara Tarihi Kent Merkezi Kentsel Yenileme Alanı Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı’nın iptali ile ilgili olarak açılan davada Ankara 10. İdare Mahkemesi’nin 12.09.2008 gün ve 2007/1494 Esas sayılı yürütmenin durdurulması kararının gerekçesinde (Ek 3) yer verilen şu değerlendirmeler dikkat çekicidir:

“... dava konusu alanda konuya ilişkin mevzuat hükümlerinin öngördüğü detaylı plan çalışmalarının yapılmadığı, dava konusu planların koruma amaçlı imar planı olmaktan ziyade yenileme amaçlı bir yaklaşım olduğu ve bu planlama yaklaşımında yapılacak müdahalenin türünün (dönüştürülecek alanlar, ıslah edilecek alanlar, yeniden canlandırılacak

alanlar, soylulaştırılacak alanların) ölçek ve boyutunun belirlenmediği, planın uygulama aşamasında yüklenicilerin kamu kesimi-özel sektör rollerinin tanımlanmadığının görüldüğü, Plan raporunda belirlenmiş olan stratejilerin uygulama boyutunun belirlenmediği, mevzuatımızda koruma amaçlı planlar için 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planlarının hazırlanması hükmü getirilmiş olduğu, kentsel doku içerisinde bazı binaların yıkılacağı, bazılarının korunacağı, kimlikle ilgili yapılması gereken çalışmalar düşünüldüğünde bu ölçeklerin uygun olmadığı bu çalışmaların kentsel tasarım ölçeğinde yapılmasının gerekliliğinin açık olduğu, Planlama kararlarının uygulamaya geçirilmesinin ancak kentsel tasarım ölçeği (1/500, 1/200 ölçekleri) ile mümkün olacağı, dava konusu plan raporunda bu yönde çalışmaların yapılmasının gerekliliği belirtilmekle birlikte detaylı kentsel tasarım projelerinin üretilmediğinin sit alanlarında yayalaştırma amacı ile taşıt yollarının yer altına alınmasından anlaşıldığı, Kentsel tasarım ölçeğindeki çalışmalarda kamunun kullanımına yönelik açık alan önerilerinde yeni yaratılan mekânların kentsel dokuya estetik ve fonksiyonel açıdan uyması, yerel çevre ile uyum içerisinde sokak ve mekânların sağlanması, kamusal alanların iyileştirilmesi için tutarlı ve uyumlu tasarım stratejilerinin tanımlanması, çevresel tasarım standartlarının oluşturulması, toplumun tüm kesimlerinin erişilebilirliğinin sağlanması, toplu taşıma bağlantılarının kurulması ve mevcut bağlantılarının iyileştirilmesinin hedeflenmesi gerektiği, yeni mekânların bir bütünlük içinde tasarlanmasının yanı sıra yeni gelişmelerin mevcut kentsel doku ile birleştiği alanların da hassasiyetle ele alınması gerektiği, dava konusu planlarda ise bu detaydaki çalışmaların yapılmadığı ayrıca, kentsel tasarımın uygulama boyutunda yapılacak çalışmaların etap ve öncelikleri ile müdahale türlerinin belirlenmediği, uygulama araçları ve uygulamadaki aktörler ile fizibilite etütlerinin yapılmamış olup finans modellerinin de belirlenmediği, dolayısıyla uygulamanın nasıl yapılacağı konusunda belirsizliklerin mevcut olduğu, dava konusu alanda tescil edilmemiş bazı binalara yıkım kararı verilmesinin mevcut kentsel dokunun bütünlüğünü bozacağı, yenilemeye ilişkin kararların demokratik, kamuoyunda saydam olarak düzenlenen bir tartışma ortamında ve bu tartışma ortamında yenileme bölgesi içinde yapılması gerektiği, yeni yaklaşımlarda uzlaşmaya dayalı, geniş tabanlı katılımın sağlandığı ortamların yaratılmasının amaçlandığı, oysa dava konusu planın planlama sürecinde kamuoyu katılımının çok sınırlı düzeyde olduğunun anlaşıldığı, davalı idarece yörede yaşayanların çalışmaya ilişkin görüşlerini saptayan kapsamlı olmayan bir anket çalışması yapılmış olduğu ancak bu anketin söz konusu alanın geliştirilmesi için ve yörede yaşayanların düşünce ve beklentilerini belirlemekte yetersiz kaldığı, dava konusu planda kentsel sit alanı içinde tescilli bina dışındaki binaların temizlenmesi mevcut dokunun karakteri ve bütünlüğünü bozacağı”

Yargılama konusu idari işlemde yukarıda anılan ölçütlerinin gözetilmesi, yeterli analiz sonucunda gerekli çözümlenelerin yapılması bir yana bu yönde her hangi bir çalışma dahi yapılmamıştır.

Öte yandan, bir an için yargılama konusu bölge ile ilgili imar planı bulunmadığını ve bölgenin yukarıda andığımız özelliklerini göz ardı ederek (kimi örneklerde yapılmaya çalışıldığı gibi) ileride hazırlanacak planlarda “5366 Sayılı Kanun Uyarınca Uygulama Yapılacak Olan Alan” olarak öngörüldüğünü düşünsek bile böylesi bir uygulamanın da hukuka aykırı olacağı dilekçemiz ekinde sunduğumuz İstanbul 2. İdare Mahkemesi’nin 22.01.2009 gün, 2006/274 esas ve 2009/66 karar sayılı kararından (Ek 4) ve anılan kararın onanmasına ilişkin Danıştay 6. Dairesi’nin 2009/7024 esas ve 2010/9267 karar sayılı kararının incelenmesi ile anlaşılacaktır (Ek 5).

Danıştay 6. Dairesi’nin 2009/7024 esas ve 2010/9267 karar sayılı kararı “... *Kartal Kentsel Dönüşüm Proje alanının kurulması gerekli ulaşım, fiziksel, sosyal ve çevresel koşulları ile ilgili ilişkilerin kurulmadığı, Planlama alanı içinde bütüncül bir planlamadan bahsetmenin mümkün olmadığı*” gerekçesi ile anılan nitelikteki idari işlemin iptaline ilişkin kararın onanması niteliğindedir (Ek 6).

Açıklanan gerekçelerle, Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı ya da başkaca her hangi bir koruma tedbiri niteliğinde genel düzenleyici işlem olmaksızın gerçekleştirilen ve parçacıl nitelikte olan yargılama konusu idari işlem açıkça hukuka aykırıdır.

TC Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul Yenileme Alanları Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü’nün 08.12.2010 gün ve 11.03.2010-1353 karar sayılı kararı da yukarıda belirttiğimiz hususların doğruluğunu kanıtlar niteliktedir.

TC Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul Yenileme Alanları Kültür Varlıklarını Koruma Müdürlüğü’nün 08.12.2010 gün ve 11.03.2010-1353 sayılı kararının olumsuz yönlerine itiraz etme ve dava açma hakkımızı saklı tutmak kaydı ile kurulun anılan kararı ile (yukarıda belirttiğimiz üzere) işlemlerini 2863 sayılı yasa hükümleri uyarınca değerlendirdiğini ve daha da önemli olmak üzere tarihi yarımada ile ilişkin hazırlanacak 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planları’nın da anılan incelemeye esas oluşturmak üzere talep edildiği açıkça anlaşılmaktadır.

Yargılama konusu idari işlemin Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı, Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı ya da “Geçici Dönem Yapılaşma Koşulları” adı verilerek uygulamaya esas kabul edilmesi sağlanmaya çalışılan hiçbir düzenleyici işlem olmaksızın tesis edilmesinin hukuka aykırılığı yukarıda belirttiğimiz ifadelerden ve dilekçe ekinde sunduğumuz yazı içeriğinden de anlaşılmaktadır. İstanbul Yenileme Alanları Kültür Varlıklarını Koruma Müdürlüğü’nün ilgili kararında yer alan anılan ifadeler davamız açısından ikrar niteliğindedir (Ek 7).

Yargılama konusu idari işlemin deprem güvenliğini amaçladığı yönündeki savunma gerçeği yansıtmamaktadır. Deprem güvenliğinin sağlanması açısından pek çok usul, takip edilebilecek ve yöntem uygulanabilecekken yargılama konusu idari işlemin bu yöndeki biricik olanak olarak belirtilmesi dayanaksızdır.

İstanbul’un ve İstanbul’da yaşayan yurttaşların beklenen depreme karşı önlemler alması, yapı stokunun depreme karşı güçlendirilmesi ve tüm yurttaşların depremden mümkünse zararsız ve/veya en az zararla kurtulmasını sağlamak idarenin görevidir.

İdare, tüm yurttaşların ve doğal olarak orta ve dar gelirli yurttaşların da depremden korunması için gerekli önlemleri almak, deprem açısından önlem alınması gereken binalarda yaşayan yurttaşları uyarmak ve önlem alınması ile ilgili teşvik etmekle yükümlüdür.

İdare, Fener-Balat-Ayvansaray projesi ile çok daha düşük maliyetlerle gerçekleştirilebilecek “deprem güvenliği açısından iyileştirme” gerekliliğini yargılama konusu idari işlemin gerekçesi yapmaya çalışmaktadır.

Davalı idarenin yargılama konusu alan ile ilgili “kullanılmama” yönündeki savunmaları davalı Fatih Belediye Başkanlığı verilerine dahi aykırıdır.

Ekte sunduğumuz Fatih Belediyesi verilerine göre (Ek 8- 10. Bölüm) yargılama konusu alanda bulunan binalar %85 oranında doludur.

Bu durumda, davalı idarelerin bölge ile ilgili yaratmaya çalıştıkları “terk edilmişlik” izleniminin dayanaksızlığı açıkça ortaya çıkmaktadır.

Yargılama konusu idari işlem Kültür Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıklarının Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararlarına da aykırıdır.

Kültür Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun Taşınmaz Kültür Varlıklarının Gruplandırılması, Bakım ve Onarımları'na ilişkin 05.11.1999 gün ve 660 sayılı ilke kararı:

“Taşınmaz kültür varlıklarının korunmasında en önemli sorun, yapılacak müdahalenin niteliğidir. Her yapının kendine özgü sorunları olduğu için tüm yapıları kapsayacak ve müdahale biçimini belirleyecek genel sınıflandırmaların uygulamada yanlış sonuçlar verdiği saptanmıştır. Bu nedenle kurul kararlarına temel olacak ilkeler ve müdahale biçimlerine daha uygun olduğu kabul edilen aşağıdaki tanımlar yapılmıştır.

Yapı Grupları

Yapılar, kendi başlarına bir tarihi ve estetik değer taşımaları ya da kentlerin tarihi kimliğini oluşturan kentsel sitler, sokaklar ve silüetlerin öğeleri olarak iki gruba ayrılmıştır:

1. Grup Yapılar

Toplumun maddi tarihini oluşturan kültür verileri içinde tarihsel, simgesel, anı ve estetik nitelikleriyle korunması zorunlu yapılardır.

2. Grup Yapılar

Kent ve çevre kimliğine katkıda bulunan kültür varlığı niteliğindeki yöresel yaşam biçimini yansıtan yapılardır.

I- MÜDAHALE BİÇİMLERİ

Korunacak yapılara müdahaleler, her yapının kendine özgü koşullarına göre” belirleneceğini öngörmüştür.

Yargılama konusu idari işlem anılan ilke kararına da açıkça aykırıdır.

Davalı idare vekillerinin beyanlarının aksine yargılama konusu idari işlem dünya mirasının korunmasına ilişkin uluslar arası belgelerde dahi önemli bir “tehdit” olarak nitelenmektedir.

Dosyaya daha önce sunmuş bulunduğumuz UNESCO Dünya Mirası Merkezi'nin 2008 tarihli raporunda yargılama konusu idari işlemin konusu olan alanı da kapsayan bölge için kapsamlı bir koruma yaklaşımı geliştirilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Anılan raporun “Sonuçlar ve Öneriler” başlıklı bölümünde 3'üncü maddesinde (sayfa 43) aynen şöyle denmektedir:

*“...Heyetimiz Dünya Mirası varlıklarını konu alan **entegre ve kapsamlı** bir Yönetim Planının, Uygulama Rehberini ve Viyana Muhtırası'na (2005) uygun biçimde uluslararası standartlara göre hazırlanarak 1 Şubat 2009 tarihine kadar Sekreterliğe sunulmasını önerir. Planda şunlara yer verilmelidir:*

Birinci Derece koruma bölgelerinin, mevcut çekirdek alanlarının tümünü ve varsa teklif edilen yeni çekirdekleri (Kapalı Çarşı) içine alacak şekilde değiştirilmiş sınırları,

*Sit alanının **görsel bütünlüğünü ve kentsel formunu koruyacak** bir tampon bölgenin ayrıntıları (heyetimiz tampon bölgenin Eyüp koruma bölgesini, Galata-Beyoğlu tarihi çekirdeğini, Boğaziçi'nin korunmuş olan Öngörünüm Alanının ve Marmara Denizi'ndeki Prens Adaları'nı kapsamamasını önerir)”*

Görüldüğü gibi UNESCO Dünya Mirası Merkezi'nin 2008 Raporunda yargılama konusu alan gibi alanlar ile ilgili yapılacak işlemlerin entegre ve kapsamlı olması gerektiğine işaret edilmiş ve yargılama konusu alan (... Tarihi Yarımada tarihi çekirdeği...) İstanbul'un dünya mirası kapsamında değerlendirilmesi ve korunması gerektiğine işaret edilmekle yetinilmemiş, anılan alanın etkileşim alanı için bir koruma “tampon bölgesi” öngörülmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yargılama konusu idari işlemin belirli bir kentsel bütünlük ile entegre ve kapsamlı olmadığı, parçacıl bir düzenlemenin tesis edilmiş olduğu açıktır.

Ötesi, yargılama konusu idari işlemlerle “tarihi yarımada tarihi çekirdeği” olarak adlandırılan alanın “etkileşim bölgeleri” ile birlikte korunması bir yana tescilli binaların yıkımı, bina gruplarının arasındaki ilişkinin ortadan kaldırılması ve kentsel alanın dokusun tümünden değiştirecek bir yükseklik ve yoğunluk öngörülmektedir.

Öte yandan, yine anılan raporun “Sonuçlar ve Öneriler” başlıklı bölümünde 11'inci maddesinde (sayfa 45) ise şöyle denmektedir:

“Heyetimiz Fener ve Balat semtleri Rehabilitasyon Programı ’nın uygulanmasında elde edilen bilgi ve beceri birikiminin heba edilmemesini önerir ve Fatih Belediyesi ’ni, kendi evlerini onarmayı kabul eden bireylere yardımcı olacak bir Kolaylaştırma Birimi oluşturmaya hararetle davet eder.”

Son olarak, yine anılan raporun “Sonuçlar ve Öneriler” başlıklı bölümünde 5’inci maddesinde (sayfa 43) yer alan şu ifadeleri Sayın Mahkeme’ nin değerlendirmesine sunmakta yarar görürüz:

“Heyetimiz devlet tarafının, tarihi semtlerin korunması için İstanbul İl Özel İdaresi ve Belediyelerle ortaklaşa hareket ederek büyük ölçüde yeni tahsisat sağlamasını memnuniyetle karşılamakla birlikte, pratikte 5366 Sayılı ‘Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun’ un uygulanmasının Dünya Mirası çekirdek alanları için uygun olmayan imar odaklı kentsel dönüşüm projeleri üretmesinden duyduğu endişeyi ifade eder. Dolayısıyla Heyetimiz bütün bu tür projelerin kapsamlı biçimde revize edilerek önceliğin arazi imarı ve yeni inşaattan ziyade mevcut tarihi yapıların oldukları yerde korunmasına verilmesi ...” denmektedir.

Dilekçemiz ekinde sunduğumuz, UNESCO Dünya Mirası Merkezi’ nin Ağustos 2010 tarihli raporunda da “ ... Dünya Mirası Merkezi / ICOMOS ortak reaktif izleme heyetlerinin (2006, 2008, 2009) imar projeleri ile ilgili önerilerini tekrarlamakta ve 5366 sayılı “Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun” çerçevesinde teklif edilen kentsel dönüşüm projelerinde, bu projelere kültür varlıklarının niteliklerine uygun koruma planlarının dahil edilmesi yönünde yapılan değişikliklerin oldukça ufak ölçekte kalmasından duyduğu endişeyi ifade etmektedir” denilmektedir (Ek 9).

Yargılama konusu idari işlem davalı idarenin gerçeğe aykırı beyanlarının aksine İstanbul’un Dünya Mirası Listesinden çıkarılması sonucunu doğurabilecek niteliktedir.

Yargılama konusu idari işlem ile ilgili olarak bölgede yaşayan insanlara ve ilgili kurumlara bilgi verilmemektedir.

Yargılama konusu idari işlem ile ilgili olarak bölgede yaşayan, mülk sahibi olan yurttaşların bilgi edinmek ve katılım sağlamak için gerçekleştirdikleri başvurular davalı idare tarafından

reddedilmekte, “reddedilmemesi durumunda” ise şekli olarak yanıt vermiş olma amacı çok açık olan biçimlerde yanıtlar verilmektedir. (Ek 10)

Öte yandan, İstanbul Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğü’nün dilekçemiz ekinde sunulan 03.11.2010 günlü ve B.05.4.VLK.4.3407.00/610-50579 sayılı yazısının da davalı Fatih Belediye Başkanlığı’nın yanıtları ile açıkça çeliştiği de göz önünde bulundurulduğunda yurttaşların konu ile ilgili bilgi edinmesinin, katılım sağlamanın güçlüğü en açık biçimi ile ortaya çıkmaktadır (Ek 11).

Yargılama konusu idari işlem Avrupa mimari mirasının korunmasına ilişkin sözleşmesi hükümlerine açıkça aykırıdır.

Yargılama konusu idari işlem 22.07.1989 gün ve 20229 sayılı *Resmî Gazete*’de yayımlanarak yürürlüğe giren Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi hükümlerine açıkça aykırıdır. Şöyle ki;

Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi’nin 3’üncü maddesi uyarınca mimari mirasın korunması için yasal önlemler almayı, bu önlemler çerçevesinde anıtların ve korunmasının sağlanması gerekmektedir.

Ayrıca Bilindiği gibi Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi’nin 1’inci maddesinde

“Anıtlar: Tarihsel, arkeolojik, sanatsal, bilimsel, sosyal ve teknik bakımlardan önemleri nedeniyle dikkate değer binalar ile diğer yapılan ve bunların müstemilatı ile tamamlayıcı kısımları” tanımı yer almaktadır.

Sözleşme’nin 5’inci maddesinde ise

“Her bir Taraf,

Maddi koşulların tehlikeye düşürdüğü ve başka bir yere taşınmanın zorunlu olduğu durumlar dışında, korunmaya alınan bir anıtın tümünün ya da bir bölümünün taşınmasını yasaklamayı taahhüt eder. Bu gibi durumlarda, yetkili makamın, anıtın sökülmesi, nakli ve uygun bir yerde yeniden eski şekline getirilmesi için gerekli önlemleri ...” alacağı öngörülmektedir.

Yargılama konusu avan projede öngörülen uygulamaların yukarıda anılan hükümlere aykırı olduğu açıktır.

Diğer bir söyleyişle, İstanbul'un en önemli yapı gruplarından, tarihsel alanlarından biri olan alandaki tescilli binalar –maddi zorunluluklar/kaçınılmazlıklar – bulunmaması nedeni ile “taşınamayacak” olmaları bir yana yıkılmaktadır.

Son olarak yargılama konusu idari işlemin yasal dayanağı olan 5366 sayılı kanunun Anayasaya aykırı hükümler içerdiğini yinelemek isteriz.

Son olarak, davalı idari işlemin yasal dayanağı olan 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun Anayasaya aykırı hükümler içerdiğini yinelemek isteriz. Şöyle ki;

5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunun ikinci maddesinin dördüncü paragrafının son cümlesi “Buna göre kamulaştırma ve uygulama yapılır” cümlesindeki kamulaştırmanın yapılabileceğini ve bu durumda kamulaştırma kararının bir proje ile alınmış olduğunu ortaya koymaktadır. Yargılama konusu idari işleme dayanılarak hazırlanacak projelere göre “uygulama” ve kamulaştırma yapılması açıkça Anayasanın 35’inci ve 46’ıncı maddelerine aykırıdır.

Yargılama konusu idari işlemin uygulanması ile alt/orta gelir grubundan insanlar söz konusu bölgenin dışına taşınmaya zorlanacaktır. Yukarıda ayrıntılı olarak açıkladığımız gibi, kentte yaşayan insanların hakları da korunarak kentin korunması gerekmektedir. Diğer bir söyleyişle, yargılama konusu bölgede yaşamakta insanların bir idari işlem sonucunda –tümü ile- göç etmeye zorlanmasına dayanak olan 5366 sayılı Yasa’nın anılan hükmü Anayasa’nın 5’inci maddesine açıkça aykırıdır.

5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun sit alanlarında uygulanacak olmasına karşın, “Koruma Planları”na hiç değinmeyerek yalnızca “Yenileme projeleri”nden söz etmektedir. 5366 sayılı yasanın 7’inci maddesinde yer alan “....diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz” hükmü yargılama konusu idari işlemin dayanağıdır ve açıkça Anayasa’nın 63’üncü maddesine aykırıdır.

Bir sit alanının bütünü için koruma planı olmadan, ya da varsa bu plan hiç göz önüne alınmadan herhangi bir kesim için hazırlanacak kentsel yenileme projesinin sit alanlarında geri dönülmez tahribatlara neden olacağı açıktır. Bu yaklaşımın, “koruma “ kavramı ve

anlayışı ile hiçbir ilişkisi yoktur. Bugün sadece Tarlabası'nda değil, başta tarihi yarımada olmak üzere İstanbul'un çeşitli bölgelerinde sit alanları içindeki birçok alan 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun'a dayanarak "yenileme alanı" ilan edilmekte ve bu alanlara ilişkin sadece yıkımı ve kültür varlıklarının tarihi kent dokularının ortadan kaldırılmasını öngören yenileme projeleri hazırlanmakta ve devletin tarih kültür ve tabiat varlıklarını ve değerlerinin korunması sağlama ve bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirler alması konusundaki anayasal görevi göz ardı edilmektedir.

Konusu sit alanları olmasına karşın, 5366 sayılı yasada koruma ile ilgili hiçbir hüküm yoktur. Önerilen yenileme projeleri doğa, tarih ve kültürü korumayı değil, bunları rant getirici araçlara dönüştürmeyi hedeflemektedir.

Dilekçemiz ekinde sunduğumuz Ankara 3. İdare Mahkemesi'nin 2010/2191 Esas sayılı "Anayasal İtiraz Yoluna Başvurma" kararının yargılama konusu uyuşmazlık açısından da değerlendirilmesi gerektiği kanısındayız (Ek 12).

SONUÇ VE İSTEM

5366 Sayılı Yasa'nın yukarıda ayrıntılı olarak açıkladığımız hükümlerinin İPTALİ için Anayasa Mahkemesi'ne ANAYASAYA AYKIRILIK itirazında bulunulmasına,

Dosyanın teknik hususlar içermesi nedeni ile ÖNCELİKLE ve İVEDİLİKLE KEŞİF ve BİLİRKİŞİ İNCELEMESİ YAPILMASINA,

İstanbul İli, Fatih İlçesi, Tahta Minare Mahallesi (Balat Mahallesi) 2276, 2306, 2307, 2308, 2299, 2300, 2305, 2332, 2304 adalar, Atik Mustafa Paşa Mahallesi (Ayvansaray Mahallesi), 2871, 2872, 2873, 2874, 2875 adalar, Balat Kabataş Mahallesi (Ayvansaray Mahallesi) 2838, 2849, 2859, 2105, 2106, 2821, 2822, 2823, 2824, 2825, 2828, 2829, 2830, 2831, 2833, 2835, 2835, 2836, 2865, 2837, 2898, 2842, 2840, 2839, 2845, 2844, 2843, 2841, 2848, 2847, 2851, 2852, 2864, 2853, 2862, 2855, 2854, 2856, 2857, 2863, 2861, 2860 adalar, Molla Aşki Mahallesi (Ayvansaray Mahallesi) 2644, 2645 adalar ve Abdi Subaşı Mahallesi (Yavuz Selim Mahallesi) 2303 adayı kapsayan "Fener-Ayvansaray Arası Yenileme Avan ve Yenileme Uygulama Projelerinin Hazırlanması ve Uygulanması İş'i'ne ait Avan Projeler'in onaylanmasına ilişkin TC Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul Yenileme Alanları Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararı; anılan kararın "kabulüne" ilişkin Fatih

Belediye Meclisi'nin 09.12.2009 gün ve 2009/74 sayılı kararının ve eki avan projeler ile İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığının 14.01.2010 gün ve TN:2473342 sayılı "Onaylama" işleminin ve eki avan projelerin İPTALİNE

Yargılama giderleri ve avukatlık ücretinin karşı yan üzerinde bırakılmasına karar verilmesini talep ederiz. Saygılarımızla.

Davacı TMMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi

Vekili Av. Ş. Can Atalay

Ekler

Ek 1: İstanbul 7. İdare Mahkemesi'nin 28.09.2009 gün, 2008/1640 esas ve 2009/1529 karar sayılı kararı

Ek 2: Danıştay 6. Dairesi'nin 05.10.2010 gün, 2010/1455 esas ve 2010/8725 karar sayılı kararı. İstanbul 7. İdare Mahkemesi'nin 28.09.2009 gün, 2008/1640 esas ve 2009/1529 karar sayılı kararı kararın onanmasına ilişkin karar

Ek 3: Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin 12.09.2008 gün ve 2007/1494 esas sayılı yürütmenin durdurulması kararı

Ek 4: İstanbul 2. İdare Mahkemesi'nin 22.01.2009 gün, 2006/274 esas ve 2009/66 karar sayılı kararı

Ek 5: Danıştay 6. Dairesi'nin 2009/7024 esas ve 2010/9267 karar sayılı kararı

Ek 6: Danıştay 6. Dairesi'nin 2009/7024 esas ve 2010/9267 karar sayılı kararı

Ek 7: TC Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul Yenileme Alanları Kültür Varlıklarını Koruma Müdürlüğü'nün 08.12.2010 gün ve 11.03.2010-1353 sayılı kararı

Ek 8: Fatih Belediyesi Fener Balat Araştırması

Ek 9: UNESCO Dünya Mirası Merkezi'nin Ağustos 2010 tarihli raporu

Ek 10

A. Fatih Belediye Başkanlığı'nın Erdoğan Akar'a gönderdiği 04.04.2010 tarihli yazısı

B. Fatih Belediye Başkanlığı'nın İbrahim Güntekin'e gönderdiği 05.02.2010 tarihli yazısı

C. Fatih Belediye Başkanlığı'nın Sevim Dönmez'e gönderdiği 06.04.2010 tarihli yazısı

D. Fatih Belediye Başkanlığı'nın İbrahim Güntekin'e gönderdiği 21.07.2010 tarihli yazısı

E. Fatih Belediye Başkanlığı'nın Fener Balat Ayvansaray Mülk Sahipleri ve Kiracıların Haklarını Koruma ve Sosyal Yardımlaşma Derneği Başkanlığı'na gönderdiği 12.03.2010 tarihli yazısı

F. Fatih Belediye Başkanlığı'nın Fener Balat Ayvansaray Mülk Sahipleri ve Kiracıların Haklarını Koruma ve Sosyal Yardımlaşma Derneği Başkanlığı'na gönderdiği 15.03.2010 tarihli yazısı

Ek 11: İstanbul Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğü'nün dilekçemiz ekinde sunulan 03.11.2010 günlü ve B.05.4.VLK.4.3407.00/610-50579 sayılı yazısı

Ek 12: Ankara 3. İdare Mahkemesi'nin 2010/2191 esas sayılı "Anayasal İtiraz Yoluna Başvurma" kararı

Ek 13: 31 Aralık 2010 tarihinde *Akşam* gazetesinde yayımlanan "Fatih'in adına Yakışır Dev Restorasyon" konulu haber

Ek 14: Ocak 2010 tarihinde *Yeni Mimar* adlı aylık gazete'nin 81. sayısında yayınlanan "Fener Balat için farklı bir senaryo olabilir mi" konulu haber

Ek 15: 2 Mart 2010 tarihinde *Milliyet* gazetesinde yayımlanan "Fener Balat'ta tartışmalı yıkım planı, Evlerimize Dokunma!" konulu haber.

9.13.3. Ek 3: Bilirkişi Ücretine İtiraz

İstanbul 3. İdare Mahkemesi

Sayın Başkanlığma

27.06.2011

DOSYA NO: 2010/427 E.

İPTAL İSTEMİNDE BULUNAN DAVACI TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi

VEKİLİ: Av. Ş. Can Atalay

DAVALI İDARE: 1) Kültür ve Turizm Bakanlığı

2) Fatih Belediye Başkanlığı

3) İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı

KONU: Sayın Mahkeme'nin 08.06.2011 günlü ara kararı ile keşif ve bilirkişi incelemesi yapılması için naip üye olarak görevlendiren Sayın yargıcın bilirkişi ücretini (avans) 25.000.- TL olarak takdir etmesine ilişkin 10.06.2010 günlü kararına itirazlarımızın ve anılan karardan rücu edilmesi istemimizin sunulmasıdır.

TEBLİĞ TARİHİ: 20.06.2011

AÇIKLAMALAR:

İstanbul İli, Fatih İlçesi, Tahta Minare Mahallesi (Balat Mahallesi) 2276, 2306, 2307, 2308, 2299, 2300, 2305, 2332, 2304 adalar, Atik Mustafa Paşa Mahallesi (Ayvansaray Mahallesi), 2871, 2872, 2873, 2874, 2875 adalar, Balat Kabataş Mahallesi (Ayvansaray Mahallesi) 2838, 2849, 2859, 2105, 2106, 2821, 2822, 2823, 2824, 2825, 2828, 2829, 2830, 2831, 2833, 2835, 2835, 2836, 2865, 2837, 2898, 2842, 2840, 2839, 2845, 2844, 2843, 2841, 2848, 2847, 2851, 2852, 2864, 2853, 2862, 2855, 2854, 2856, 2857, 2863, 2861, 2860 adalar, Molla Aşki Mahallesi (Ayvansaray Mahallesi) 2644, 2645 adalar ve Abdi Subaşı Mahallesi (Yavuz Selim Mahallesi) 2303 adayı kapsayan "Fener-Ayvansaray Arası Yenileme Avan ve Yenileme Uygulama Projelerinin Hazırlanması ve Uygulanması İş'i'ne ait Avan Projeler'in onaylanmasına ilişkin TC Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul Yenileme Alanları Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararı; anılan kararın "kabulüne" ilişkin Fatih Belediye Meclisi'nin 09.12.2009 gün ve 2009/74 sayılı kararının ve eki avan projeler ile İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığının 14.01.2010 gün ve TN:2473342 sayılı "onaylama" işleminin ve eki avan projelerin öncelikle yürütülmesinin durdurulması ve iptali istemi ile açmış olduğumuz dava ile ilgili olarak Sayın Mahkeme'nin 08.06.2011 günlü ara

kararı ile keşif ve bilirkişi incelemesi yapılması için görevlendirilen naip üye bilirkişi ücretini 25.000.- TL olarak belirlemiş ve konu ile ilgili 10.06.2011 günlü yazı 20.06.2011 günü tarafımıza tebliğ edilmiştir.

Sayın Mahkeme tarafından belirlenen bilirkişi ücreti haksız ve dayanaksız bir biçimde çok yüksek bir tutarda takdir edilmiştir; anılan ara karardan rücu edilerek hakkaniyete uygun bir bilirkişi ücreti tayin edilmesi isteminde bulunmak kaçınılmaz olmuştur.

Müvekkil oda, Anayasa'nın 135'inci maddesi ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu ve Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ana Yönetmelik hükümleri uyarınca mesleki faaliyetleri kolaylaştırmak, mesleğin genel yararlarına uygun gelişmesini sağlamak, kamunun ve ülkenin çıkarlarının korunmasında gerekli gördüğü tüm girişim ve etkinliklerde bulunmanın yanı sıra meslek kurallarına aykırı olan, şehircilik ilkelerine kamu yararına ve hukuka aykırı idari işlemlerin hukuka uygunluk yönünden de denetlenmesini sağlamak için davalar açmakta ve zorunlu durumlarda da suç duyurularında bulunmaktadır.

Müvekkil odanın belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmek için açmış olduğu –yargılama konusu idari işlem ile çok benzer nitelikteki– pek çok davada takdir edilmiş ve takdir edilmekte olan bilirkişi ücretleri Sayın Mahkeme'nin saptadığı bilirkişi ücretinin çok daha altında tutarlar olmuştur.

Örneğin yargılama konusu idari işlem ile çok benzer nitelikler taşıyan “Sulukule” davası ile ilgili olarak İstanbul 4. İdare Mahkemesi 02.06.2009 gün ve 2009/758 esas sayılı ara kararı ile bilirkişi ücretini 1.000 TL olarak belirlemiştir. Anılan bilirkişi ücretinin yatırılması sonucunda rapor bilirkişi heyeti tarafından dosyaya sunulmuştur.

Yargılama konusu idari işlem ile çok benzer nitelikte olan bir başka dava Sayın Mahkeme'nin 2008/1606 esas sayılı dosyası kapsamında görüşülen ve 16.06.2010 tarihinde (2010/981 karar sayılı) esas hakkında karar verilen dosyadır.

İstanbul 3. İdare Mahkemesi anılan dosya kapsamında 15.01.2009 gün ve 2008/1606 esas sayılı ara kararı ile bilirkişi ücretini 1.000 TL olarak belirlemiştir. Anılan bilirkişi ücretinin yatırılması sonucunda rapor bilirkişi heyeti tarafından dosyaya sunulmuş, dosya karara çıkmıştır.

Sayın Mahkeme'nin önündeki uyuşmazlıktan çok daha büyük bir alan ve birbirinden farklı hukuksal uygulamaların öngörüldüğü 1/5000 Ölçekli Beyoğlu Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı Nâzım İmar Planı ile ilgili olarak İstanbul 7. İdare Mahkemesi 23.12.2009 gün ve 2009/1412 esas sayılı ara kararı ile bilirkişi ücretini 3.500 TL olarak belirlemiştir. Anılan bilirkişi ücretinin yatırılması sonucunda rapor dosyaya sunulmuştur.

Son olarak, Sayın Mahkeme'nin önündeki uyuşmazlıkla aynı nitelikte olan bir dosyada İstanbul 5. İdare Mahkemesi'nin 30.03.2011 gün ve 2010/465 esas sayılı ara kararı ile bilirkişi ücretini 3.000 TL olarak belirleşmiş olduğunu belirtmek isteriz.

Sayın Mahkeme'nin haksız ve dayanaksız olarak çok yüksek oranda belirlediği bilirkişi ücreti sonuçları itibarı ile Anayasa'nın 36'ncı maddesine ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesine aykırı nitelikte olacaktır.

SONUÇ VE İSTEM

Yukarıda açıklanan tüm bu nedenlerle Sayın Mahkeme'nin 10.06.2011 gün ve 2010/427 esas sayılı ara kararından rücu ederek, adil yargılamanın gerçekleşmesine engel olmayacak nitelikte makul bir bilirkişi ücreti saptanmasına karar verilmesini vekâleten talep ederiz.

Saygılarımızla.

Davacı TMMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi

Vekili Av. Ş. Can Atalay